

Alegre mostrous'o día
Cal poucos se ven d'inverno.
O sol abraçaba tanto
Que cuás fundia os penedos,
Así que; de chapuzarse
Tan soilo habia desexos.
Mais en esto, sin pensar
Pouco a pouco foise vendo
Algúnha que outra nebríña
Somarse n-o firmamento,
E logo de nubes densas
Castelos apareceron.

—¿Que tormenta s' está armando?
(Dixen eu pr'os meus adrentos)
Y afeutivamente, pronto
Xa caían a desfeito
Pingotas como castañas
Sin pararen un momento.
Con tal desconcerto a tarde
Foi moi axiña morrendo,
'O mesmo tempo que xa
Percibiase aló.... lexos
Ruxido cal tarremoto
Que causaba cuasque medo.

Xa nada se vía: un trono
Fixo sair un lostrego;
Forte houracán levantouse
E mais tronos socedaron....
As xentes a Santa Bárbara
Encomendaban con rezos,
Que calmase tanta fúrea
Volvendo tod'o sosego,
Y-ant'a fera tempestade,
Y-ant'o fureoso aguaceiro
Tirado n-un calecón
Estab'o coitado Estevo,
Durmindo unha horracheira
Levada de tod'os deños.

C. L. PINAL

Santiago, Outubro de 1889.

D'A FALA GALLEGA

Ô ENTUSEASTA ESQUIRTOR REXIONAL E INPIRADO POETA

D. R. PESQUEIRA CRESPO.

"Mientras in pueblo habla su lengua puede decirse que tiene todavía vida propia, que forma una agrupación unida por todos los vínculos sociales; perderlo sería perder aquel lazo fraternal que une en un mismo amor á los diferentes hombres de un extenso territorio, cuyas necesidades y esperanzas son unas mismas."

(Mencuía:)

II.

¿Pode considerarse completamente satisfau-

torio o estado en que hoxe s'alcontra tod'o que se refire ô linguaxe gallego?

¿Habrá razos pr' afirmar que podemos amos-trarnos contentos d'o porgreso d'o noso idioma? Penso que de ningunha maneira s' estreverá nai-de, que de bô gallego se gabe, a soste que o len-guaxe d'a terriña conqueriu á validenza que lle deben dar todos e moi especealmente os que n-ela nacimos.

Pra-que se chegue á comprender qu'o idio-ma gallego non pode terse por satisfeito d'o aprezo que n-o día se lle dá, nin de que sexan os fillos de Galicia que n-ela viven, os que millór loitan pol-a rexeneración e prosperidá d'a súa fala, soilo bastará comparar este aprezo e antuseasmo c'o que teñen os que viven n-ou-tras rexios pol-o seu linguaxe e co-a moita im-portanza qu'o idioma gallego lle dán notabres esquirtores de fora de Galicia e aínda de Es-paña.

Si a falta d' intrés pol-o propeo idioma y-o noxo de falalo, viuse foi unha d'as principás causas pra que, á pouco mais, chégase o tempo en que se esquencera tal fala, ese pouco intrés y-esa vergonza aínda nol-a alcontramos entr'as crases d'a sociedade que debían dar mais exemplo d' amor ô currunchó gallego.

E mentras qu'os gallegos non-os estrevamos á usar d'a nosa lingua e deixen de poñérsenos os córes n-a cara porque cheguen á ouvínos falala, nin esta adquirirá un verdadeiro crecemento, nin ôs fillos d'a terra se lles darán total-as con-sideraciós que merecen, porque se negan co-a súa vergonza á percurar que medre a nosa doce fala, patreoteca insina qu'entotal-as acasós debemos amostar pra honrra d'a Rexión ga-llega.

Pódese dicir que non hay outro pobo que n-esto vaya con nos. Todai-as rexios, aínda aquelas en qu'os gobernantes trataron pol-a forza de que desaparecese o idioma propeo, sou-peron loitar é quedar por en riba. Pol-o contra-reón, n-a nosa terra, ôs que saben falal o caste-lao non hay quen lles poida ouvir unha palabra en gallego, y-os que este falan son obrigados pol-a necesidá, a maior parte d'as veces, por ñorar espricarse n-o idioma oficial d'a Nación.

Vémos ás rexios que teñen linguaxe propeo facer uso de todol-os medeos posibres pra que non desapareza e ô contrario, percuran pulilo e usal-o de tal xeito, que chégan a conseguir que moitos pr' os qu' era compretamente desco-nida, lles dia enveña y-o estudien, pra d' esta sorte poder aprezar millor o sin conto de subri-mes linduras que s' hachan n-as produciós d'os literatos rexionalistas.

¿E que Catalán haberá que s' avergonze de falal o seu idioma e de defendelo ante cal-quera? ¿Que presoa natural d'as provincias vas-congadas, deixa d' usar a súa lingua, tan subri-me e pol-a que con moita razón están cheos de lexitima vanidá?

Y-esto mesmo podemol-o apricar ôs fillos d'

outras rexións que teñen un idioma diferente d'o Castelao.

Soilo os gallegos sómos os que, lexos d' encher nos de verdadeira satisfacción en comunicarnos n-o linguaxe sin igual y encantador, como lle chamou Castelao, perfirimos que, por non poñer en práctica todos os medios necesarios c'o fin de que non desapareza somellante noia, deixamos qu' esta se perda.

É unha proba crara e compreta de qu' o linguaxe gallego non s' hacha n-o seu estado natural, é a falla d' obras que sirvan de verdadeira instrución. É certo qu' a poesía gallega, d' un tempo á esta parte, adquiriu grande vó, pro isto mesmo, este intrínseco soilo pol-a poesía, y en particular pol-a humorística, é causa de que moitos non lle dían ó gallego a estima que lle corresponde.

Creu qu' o noso linguaxe unecamente é propeo pra tal crás de produción, e qu' os traballos sérios e didácticos, son incompatíbeis co-a estrutura d'o gallego, contribuíndo co-estas crénzas, á auméntalo pouco apego que xa hai ó idioma propeo d' este chán.

O día en que se teña ó idioma gallego como propeo pra toda crás de composición, e que n-el se esquirban obras que sirvan d' instrución pra todos, ese será o día en que poidamos poñernos ó lado d' os que viven n-outras rexións suxetas ó dominio d'a coroa de España e que hoxe nos dan exemplo de cultura e prosperidade.

O aprezo que n-o estranxeiro se lle dá ó idioma gallego e ás obras n-el esquirtas, debía de servir d' aguiillón pra perseguir a millora d' el. Literatos de Francia, Inglaterra, Alemaña, e d' outras nacións, posen á preferéncia ó noso linguaxe e moitas d' as principais producións d' os literatos d'a terra hábanse traducidas os idiomas d'a fora.

¿E que dirían tales homes, si hoxe ou mañá chegasen á vir por aquí e s' atopasen que, non soilo non falábanos o linguaxe propeo, sinon que tod' ó ríves, nos avergonzábanos e tiñáinso a menos facer uso d' fala gallega pol-a qu' eles tanto se degoiraron?

Nosoutros, qu' a pouco mais cáusanos tanta estraneza ouvir falal-o gallego entre prisoas d' algunha posición, como ouvir falar en francés ou inglés, daríamoll' ó gran chasco ós que d'a fora viñesen á Galicia e s' alcontrasen con qu' os gallegos os entendían millor en castelao que n-a fala propea.

Mentras que teñamos á menos facer uso d' o noso linguaxe; mentras que no nós gabemos, ante todo, d' espricarnos n-o idioma gallego, non se pode dicir que chegou ó seu verdadeiro estado, no-nos podemos considerar completamente satisfeitos.

Gloria grande merecen os poetas y esquirtores d'a nosa terra. A eles se lles debe principalmente, qu' o linguaxe gallego chegase á ser aprezado pol- os literatos de fora de Galicia; pro é necesario facer que todos os que vivimos n-o

chan gallego percuremos darll' a verdadeira importancia e qu' animados pol-o estado en qu' hoxe s' alcontra, traballemos sin decaemento pol-a lexitima prosperidade d'a terra e pra que poida adquirir a validez que merece.

M. PARDO BECERRA

PUBRICACIÓS

Visitaron a nosa redacción os periódicos que siguen: *La Mañana*, *El Mercantil* e *La Prensa Gallega* d'a Cruña; *La Gaceta de Galicia*, *El Pensamiento Galáico* e *El Huracán* de Santiago; *El II de Febrero*, d'o Ferrol; *El Independiente* de Vigo; e de Barcelona *La Crit d' España*, escrito n-a lingua de Verdaguer.

Tamén recibimos á notabre revista *El Estandarte Real* de Barcelona, que publica notabres traballos referentes á última guerra e magníficos grabados.

¡AINDA NON PROIEUTOS!

En prosa, que non verso,
Alá como Dios quixo,
D' as luces o outro día
Falei largo e tendido.
Hoxe vou d' outras cousas
Falar n-o mesmo estilo.

S' o ceo ponse mouro
Y-o vento en remolinos
Anúncia que de presa
A tempestá vai vindo,
Se s' abren n-un instante
D' as nubes os rexistros,
Y-empézan as pingotas,
Primeiro moi mainiño
Caer e logo as calles
Volvendo longos ríos,
Entr' a xente n-a praza
Armas un rebolicio
Tan grande, que calquera
N' estando adivirtido,
Pensará se por artes
D' encantamento, ó xuicio
Perderán todos xuntos
Sen darse conta d' ilo.

Correndo, sen pararse,
En número infinito,
Mulleres con farrapos,
Con panos, con molidos,
Con pedras e con cestos
Collendo van os sitios
D' os soportás' debaixo
Sen deixar corrunchiño,
Y-o pan, froitas, legumes,